WIKIPEDIA

Kronborg slott

Kronborg slott ligger ved Helsingør på det smaleste punktet av Øresund. Sundet er bare fire kilometer bredt her og det har derfor vært et strategisk viktig sted å ha et fort. Slottet har i århundrer vært et av de viktigste renessanseslottene i det nordlige Europa. Dette gjorde at slottet ble oppført på UNESCOs liste over verdensarven 30. november 2000.

Erik av Pommern bygget på 1420-tallet fortet Krogen ved Helsingør. Det ble brukt til å kreve opp toll av alle skip som ønsket å seile til eller fra Østersjøen. Fortet var etter datidens målestokk stort, og bestod av et antall bygninger innenfor en beskyttelsesmur. Deler av dette fortet er synlig i det nåværende Kronborg slott.

UNESCOs verdensarv
Kronborg slott

Kronborg slott
Foto: Ikiwaner

Land	Danmark
Sted	Helsingør
	Innskrevet ved UNESCOs verdensarvkomités 24. sesjon i 2000. Referansenr. 696.
Kriterium	(IV)
Se også	Verdensarvsteder i Norden
Eksterne lenker	UNESCO: (http://whc.unesco.org) Kronborg slott (http://whc.unesco.org/en/list/696)

Innhold

Frederik IIs slott

Fredrik II fikk middelalderfortet bygget om til et renessanseslott mellom 1574 og 1585 etter planer av den flamske arkitekten Hans van Paeschen. Byggingen kunne finne sted ved hjelp av en forhøyet Øresundstoll. Ved diverse makeskifter med adelen ble krongodset samlet. Slik ga det mer avkastning og kongen fikk et sammenhengende jaktterreng.

Slottet ble delvis oppført på rester av Krogen. van Paeschen røk uklar med kongen og forlot oppdraget etter noen år. Arbeidet ble overdratt til Anthonis van Obbergen, som står oppført som byggmester i regnskapene i perioden 30. juli 1577–1585.[1] Slottet fikk navnet Kronborg ved kongelig dekret i 1577 og fikk også funksjon som kongebolig.

Slottet fremsto i rød mursten med sandstensdekorasjoner i grått frem til 1580. Da bestemte kongen seg for at hele slottet skulle kles med sandsten. Det kan ha vært flere grunner til det; blant annet bygningenes utsatte beliggenhet eller fordi han ønsket at slottet skulle skille seg ut fra adelens herregårder.[2]

Slottskirken ble innviet i påsken 1582 og i 1585 må byggverket anses som ferdigstilt.[3]

Prospekt av Helsingør og Kronborg fra Georg Braun og Franz Hogenbergs *Civitates Orbis Terrarum* fra 1500-tallet viser slottets strategiske plassering.

Når det gjaldt utsmykking, hadde slottet forbilder i nederlandsk arkitektur og kunst, men selve bygget hadde fransk påvirkning.[3] Anlegget hadde tre sammenstøtende fløyer; mot nord, vest og syd med en opprinnelig lav forbindelsesbygning mellom kongefløyen mot nord og kirkefløyen mot syd. Her var det fri utsikt mot sundet og kysten av Skåne.

Olav Håkonsson slik han fremstilles på Hans Kniepers gobeliner på Kronborg.

Da kongen oppførte og smykket ut Kronborg var det ved hjelp av noen av de beste bygningsingeniørene, arkitektene og kunstnerne som fantes i samtidens Nord-Europa. Blant dem var billedhuggeren Johan Gregor van der Schardt som tidligere hadde vært knyttet til kretsen rundt Palladio.[4] Av andre kunstnere kan nevnes Melchior Lorck og Hans Knieper samt arkitekt Hans van Steenwinckel den eldre.

Slottsgården ble i 1583 prydet med en fontene med skulpturer utført av Georg Labenwolf.[5]Gårdsplassen var også preget av det 62 meter høye kirketårnet. Utvendig hadde Kronborg Dronningetårnet i det nordøstlige hjørnet; dette ble senere benyttet som fyrtårn. I det nordvestlige hjørnet lå Kongens Tårn også kalt Grønne Tårn eller Drejertårnet og i det sydvestlige hjørnet det store firkantede tårnet. I det sydøstlige hjørnet; karnapptårnet Kakkelborg.

Noe som særpreger Kronborg er kasemattene under vollene og bygningen. De som ligger under de to nordlige bastionene og den mellomliggende kurtinen er delvis bygget i to etasjer og kunne romme en stor besetning.

I den nordlige fløyen, kobbertekket som alle de andre, hadde kongefamilien sine værelser; kongen mot vest og dronningen mot øst.

I Riddersalen fikk Frederik II hengt opp Kronborgtapetene; en serie gobeliner av høy kunstnerisk kvalitet. De fremstilte den danske kongerekken fra sagnkongene til den daværende kongen, Frederik II. Serien inneholdt opprinnelig 43 gobeliner som var utført spesielt til Kronborg av nederlandske vevere. Kun 15 av disse er bevart; syv av dem henger på Kronborg og åtte på Nationalmuseet i København. I Riddersalen sto også Frederik IIs bordhimmel.

Christian IVs slott

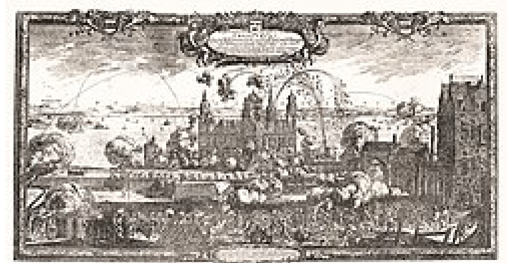
Frederik IIs sønn Christian IV oppholdt seg en del på slottet både som barn og etter at han ble konge.

I 1590 hadde han et flere måneder langt besøk på slottet av Jacob av Skottland som hadde giftet seg med Christians søster Anna.[3] Noe senere feiret han også sin eldre søster Elisabeths bryllup på Kronborg.

Sett fra sjøen
Foto: Admean

I 1629 oppsto en brann som ødela mesteparten av slottet og dets inventar og kun slottskapellet slapp unna. Christian IV fikk gjenreist slottet, modernisert det og gitt det utsmykkinger i barokk. Allerede i 1637 var slottet i all hovedsak gjenreist under ledelse av kongens byggmester Hans van Steenwinckel den yngre.[6] Innvendig ble dansesalen noe endret ved at høyden ble øket med noen meter og det opprinnelige taket ble erstattet av en serie malerier utført av nederlandske kunstnere med Gerard van Honthorst[7] og Salomon Koninck som de viktigste av dem.[8]

Fransk stikk fra 1802

Erobringen av Kronborg i 1658

Kronborg ble inntatt av svenske tropper under Carl Gustaf Wrangels ledelse i 1658. Blant krigsbyttet som svenskene tok med seg var en ornamentert fontene fra Frederik IIs tid og Frederik IIs tronhimmel. Etter dette ble forsvarsverkene styrket og i årene 1688–1690 ble det under ledelse av den sveitsiske befestningsarkitekten Domenico Pelli bygget en fremskutt forsvarslinje kalt *Kronværket*. Senere ble ytterligere forsvarsvoller føyet til slik at Kronborg ble ansett for å være det sterkeste fortet i Europa.

Kronborg sluttet å fungere som kongebolig på denne tiden og fra 1739 til midten av 1800-tallet fungerte Kronborg som fengsel og kaserne. Dronning Caroline Mathilde satt i fangenskap her før hun ble sendt til Celle.

Kronborg er kjent som stedet William Shakespeare brukte i skuespillet Hamlet.

Slottet med omgivelser ble fredet i 1918, fredningen omfatter 12 bygninger.[9]

Referanser

1. ^ Anthonis van Obbergen (https://www.kulturarv.dk/kid/VisWeilbach.do?kunstnerId=9766&wsektion=alle) i Weilbachs kunstnerleksikon
2. ^ Renæssanceslottet Kronborg (http://www.ses.dk/da/SlotteOgHaver/Slotte/Kronborg/KronborgsHistorie/Renaissanceslottet.aspx) hos Slots- og Ejendomsstyrelsen
3. ^ a b c Kronborg fra Salmonsens (http://runeberg.org/salmonsen/2/14/0775.html)
4. ^ Johan Gregor van der Schardt (https://www.kulturarv.dk/kid/VisWeilbach.do?kunstnerId=10343&wsektion=alle) fra Weilbachs kunstnerleksikon
5. ^ Georg Labenwolf (https://www.kulturarv.dk/kid/VisWeilbach.do?kunstnerId=8785&wsektion=alle) i Weilbachs kunstnerleksikon
6. ^ Christian 4.'s Kronborg (http://www.ses.dk/da/SlotteOgHaver/Slotte/Kronborg/KronborgsHistorie/Chr4Kronborg.aspx) hos Slots- og Ejendomsstyrelsen
7. ^ Gerard van Honthorst (https://www.kulturarv.dk/kid/VisWeilbach.do?kunstnerId=2504&wsektion=alle) hos Weilbachs kunstnerleksikon

8. ^ Christian 4.'s Kronborg (http://www.ses.dk/da/SlotteOgHaver/Slotte/Kronborg/KronborgsHistorie/Chr4Kronborg.aspx) hos Slots- og Ejendomsstyrelsen
9. ^ Fredningssag / Kronborg Slot, Kronborg 1, Helsingør (https://www.kulturarv.dk/fbb/sagvis.pub?sag=6033278) fra Kulturstyrelsen (besøkt 15. august 2014)

Eksterne lenker

- Offisielt nettsted (http://www.kronborg.dk/)
- (en) Kategori:Kronborg Castle – bilder, video eller lyd på Wikimedia Commons
- (en) *Kronborg* – galleri av bilder, video eller lyd på Wikimedia Commons
- UNESCO World Heritage Centre - Kronborg Castle (http://whc.unesco.org/pg.cfm?cid=31&id_site=696)
